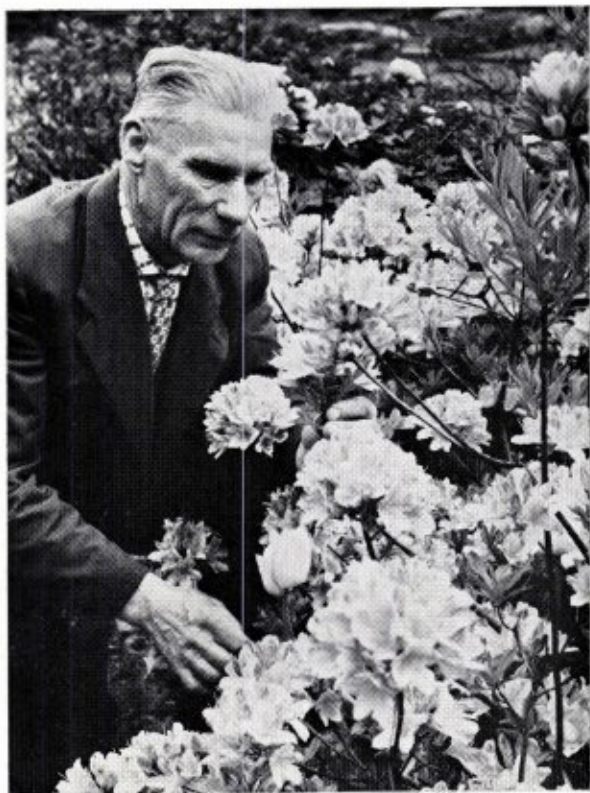

plantendistrietten typische planten bij elkaar en hij gaf ze zo natuurlijk mogelijk een plaats in zijn tuin. Naast de zorg voor het onderhoud legde hij royaal contacten met kwekers en beheerders van andere botanische tuinen in binnen- en buitenland. Door het ruilen van plantgoed en zaden kon het aantal plantensoorten al vlug aanzienlijk worden uitgebreid. Wanneer hij nu op zijn praatstoel zit vertelt hij met gepaste trots dat er 10.000 verschillende planten in de tuin waren, waaronder 280 coniferen en 1100 wilde plantensoorten.

Dokter de Wever was een regelmatige bezoeker. Hij en van Loo hebben veel contact gehad. De Wever

Hortulanus Jos. van Loo, die gedurende meer dan 25 jaren de tuin in Terwindsen met grote toewijding verzorgd heeft.

(foto Voorlichtingsdienst Nederl. Steenkolenmijnen)

schonk onder meer zijn volledige *Mentha*-kollektie, ongeveer 50 verschillende soorten en hybriden, waaronder natuurlijk ook *Mentha piperita*, veel voor de mentholproduktie gekweekt. Het was in die jaren de gewoonte om regelmatig een herinneringsboom te planten en zo staat er nog altijd in de rotstuin een *Acer polymorphum*, een kroesedoorn, met als verdere tekst op het etiket: Dr. A. de Wever, Nuth 1943.

Steeds meer bekendheid kreeg de tuin bij het onderwijs en in tuinbouwvakkringen zodat er niet alleen voorlichting gegeven werd aan mijnwerkers en hun gezinnen; er werden ook veel biologielessen gegeven met het aanschouwingsmateriaal meteen bij de hand, praktijklessen voor hoveniers in opleiding. Er vonden veel excursies plaats. Zo zijn bijvoorbeeld de Dendrologische Verenigingen van Nederland, België en Frankrijk regelmatig op bezoek geweest. Het bezoekersaantal lag rond de 20 duizend per jaar; menige bezoeker zal zich nog wel de vakkundige rondleidingen van de heer van Loo herinneren.

Toen deze in 1966 de pensioengerechtigde leeftijd bereikte en afscheid nam van de Staatsmijnen en van de Botanische tuin, zijn levenswerk, deed hij dat niet zonder grote zorg. Zou er wel een goede opvolger gevonden worden? En zijn bezorgdheid bleek niet ongegrond. Door allerlei omstandigheden had de tuin enige jaren later al veel aan waarde verloren; hij raakte in verval. Het soortenassortiment daalde sterk, wilde planten waren er nauwelijks nog te vinden en ook het bezoekersaantal diep sterk terug. Het gerucht deed de ronde dat de Botanische tuin gesloten zou worden en zelfs geheel zou verdwijnen.

Dit gerucht was aanleiding tot het in aktie komen van verschillende personen en instanties om het behoud van de tuin te bewerkstelligen. Er verschenen rapporten van de Botanische Instituten van de Universiteiten van Utrecht en Nijmegen en van de Landbouwhogeschool van Wageningen. In het Natuurhistorisch Maandblad van 28 maart 1969 ging prof. H. J. Venema nader in op „de regionale betekenis

van botanische tuinen"; hij stelde daarin onder meer dat zoals Wageningen een proeftuin voor siergewassen had voor heel Nederland, Terwinselen voor het vergelijkingsmateriaal kon zorgen ten aanzien van het lössgebied. Ook het bij elkaar houden van de belangrijkste planten, die kenmerkend zijn voor de 5 districten waartoe het grondgebied van Limburg behoort, achtte hij een voorname taak.

De Staatsmijnen waren bezig alle bedrijfsvreemde bezittingen af te stoten. Mede op initiatief van Dr. D. G. Montagne, directeur van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht, nam het College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Kerkrade contact op met de Staatsmijnen om tot overdracht van de tuin te komen.

Na enige bezoeken aan de tuin om zich te oriënteren omtrent plantenbestand en de algemene toestand waarin een en ander verkeerde waren zij van mening, dat de tuin op korte termijn moest worden overgenomen om verder verval te voorkomen. De afdeling Cultuurtechnische Werken van de gemeente Kerkrade moest er zorg voor dragen dat het geheel weer zoveel mogelijk in zijn oude toestand werd teruggebracht en dat de kontakten met andere botanische tuinen zo snel mogelijk werden hersteld. Samen met de heer van Loo stelden de heren Nas en van Beek, respectievelijk hoofd en technicus van de Cultuur Technische Werken, een nieuwe lijst op van de nog aanwezige planten. Vele waren niet meer van een etiket voorzien zodat er volop gedetermineerd moest worden. Het resultaat was dat er nog een prachtig assortiment rhododendrons, heesterachtige bomen en coniferen aanwezig bleek te zijn; de wilde flora, bol- en knolgewassen, vaste planten en waterplanten echter waren grotendeels verdwenen.

In september 1973 werd de tuin overgedragen aan de inmiddels opgerichte Stichting Botanische Tuin „Terwinselen” Kerkrade. Het bestuur werd als volgt samengesteld:

1. Burgemeester Mr. J. G. Smeets en Wethouder F. M. J. J. Sprokel namens de gem. Kerkrade
2. Dr. D. G. Montagne namens het Natuur Historisch Museum te Maastricht
3. Mr. J. Onland namens de Stichting het Limburgs Landschap
4. Dr. S. J. Dijkstra namens het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg
5. Drs. M. Beaujean en de heer de Boer namens het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, resp. afd. Heerlen en Kerkrade
6. Pastoor M. J. H. Vliegen namens het R.K. Kerkbestuur Terwinselen
7. Namens de Kerkraadse Bloemenvereniging zal nog een bestuurslid worden aangewezen.

Aan het dagelijks bestuur, dat bestaat uit de heren Sprokel, voorzitter, Dijkstra, secretaris, Beaujean, penningmeester, de Boer, lid, werden toegevoegd de heren van Loo en Nas als adviseurs en de heer Sterk als administrateur.

Inmiddels is er in de tuin veel werk verzet. Het achterstallig onderhoud is bijna ingehaald. Men is druk bezig met de nieuwe etikettering, er is een nieuwe vakindeling gemaakt, botanische bol- en knolgewassen zijn opgeplant, de wilde flora van Limburg wordt weer bij elkaar gebracht evenals de planten voor de kruidentuin. Er zijn kontakten gelegd met de Biologische School in Heerlen en de Medische Faculteit in Maastricht. Er zijn nestkastjes aangebracht, die door het I.V.N. afd. Kerkrade regelmatig gecontroleerd zullen worden. Er komt een observatiekast voor bijen, terwijl er plannen zijn voor een hele bijenstand in samenwerking met de Rijks-bijenconsulent. Er wordt ook hard gewerkt aan een nieuwe catalogus voor de Botanische tuin „Terwinselen”.

Het Bestuur nodigt u dan ook gaarne uit om op 27 april de heropening bij te wonen. We hopen en vertrouwen erop dat een bezoek aan de Botanische tuin voor u de moeite waard zal zijn.

Tot slot nog enige gegevens: als deskundige is in de tuin steeds aanwezig de heer van Beek die de bezoekers met raad en daad terzijde zal staan. Als kontakt-persoon voor de tuin is aangewezen de heer F. B. M. Nas, hoofd Cultuurtechnische Werken, Kaalheidersteenweg 102 te Kerkrade, telefoon 045-411567. Het secretariaat behartigt de heer J. Sterk, p.a. Markstraat 1 te Kerkrade.

De bezoeker zal een catalogus ter hand worden gesteld, waarin op plattegronden de vakindeling met de aanwezige beplanting is aangegeven. Op staande etiketten bij de planten kunt u de wetenschappelijke en Nederlandse benaming aflezen en de plaats van herkomst. De tuin zal op werkdagen geopend zijn van 9 tot 5 uur. Op zon- en feestdagen in het seizoen van 10 tot 6 uur.

Rotstuin, vijver en border in 1959.

(foto Voorlichtingsdienst Nederl. Steenkolenmijnen)